

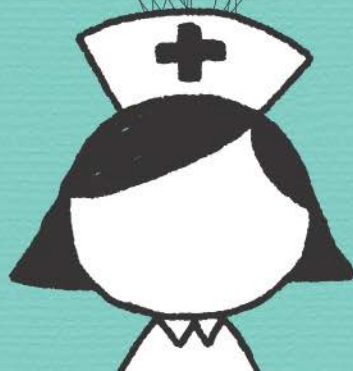

หนังสือรางวัลรองชนะเลิศขนาด
(ประเภท Non-Fiction)

ความงัดงาม ของชีวิต

หลากหลายเรื่อง หลายแง่มุม ที่อยากชวนคุณเข้ามาสัมผัส
วิชาชีพที่ไม่ใช่ใครๆ ก็ได้ที่สวมชุดขาวแล้วจะเรียกตัวเองว่า “พยาบาล”

แก้ว การะบุหนึ่ง

ตัวอย่าง

ในเครือบริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด

ความจดงามของชีวิต

แก้ว การะบุหนึ่ง

© สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
ห้ามลอกเลียนแบบส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
มิฉะนั้นจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และมีความผิดทางอาญา

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
แก้ว การะบุหนึ่ง

ความงามของชีวิต – กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น, 2561.
142 หน้า
1. พยาบาล. I. ชื่อเรื่อง.
610.7306

ISBN (e-book) 978-616-610-807-2

ราคา 130 บาท

จัดทำโดย

ในเครือบริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด

222 (บุษราคัม เทอเรส สาย 2) ถนนพุทธมณฑล สาย 2

แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0 2448 0312, 0 2448 0658-9 โทรสาร 0 2448 0393

www.praphansarn.com

ผู้ก่อตั้ง

: สุพล เดชะธาดา

คณะกรรมการบริหาร

: พิสุทธิ เลิศวิไล, ท. พอดิเรก ศรีวัฒนาวงษา, บุญเลิศ สีอุไรย์

: ศักดิ์ชัย จิราธิวัฒน์, อาทร เดชะธาดา

กรรมการผู้จัดการ

: อาทร เดชะธาดา

ผู้จัดการสำนักพิมพ์

: อังคณา วงศ์วิเศษไพบุลย์

บรรณาธิการเล่ม

: เสาวรี เอี่ยมละออ

แบบปกและรูปเล่ม

: นพพร คงสอน

พิสูจน์อักษร

: TaroTeam

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด

222 (บุษราคัม เทอเรส สาย 2) ถนนพุทธมณฑล สาย 2

แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0 2448 0312, 0 2448 0658-9 โทรสาร 0 2448 0393

www.praphansarn.com

สนับสนุนเว็บไซต์โดย

The Best of Non-Fiction

คำประกาศเกียรติคุณสารคดีรองชนะเลิศรางวัลชมนาต ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๑

คณะกรรมการตัดสินรางวัลชมนาต ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๑ มีมติเป็นเอกฉันท์ว่าไม่มีผลงานใดดีเด่นสมควรได้รับรางวัลชนะเลิศในปีนี อย่างไรก็ตามมีผลงานที่สมควรได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ และรองชนะเลิศอันดับ ๒ ตามลำดับ ดังนี้

ผลงานแรก “โลกคู่ขนาน” เป็นสารคดีจากประสบการณ์ของผู้เขียนในฐานะสตรีที่มี ๓ สถานะในคนคนเดียวกัน คือ ไนวัยเยาว์มีสถานะเป็นลูกสาว เมื่อเติบโตมีสถานะเป็นภรรยาและแม่ของลูก แม้ว่าจะเป็นเรื่องราวที่สตรีทุกคนคุ้นเคย แต่ผู้เขียนมีความสามารถในการเล่าเรื่องให้ชวนติดตาม มีศิลปะในการใช้ภาษาที่สื่ออารมณ์ความรู้สึก พร้อมนำเสนอว่าปัญหาและอุปสรรคที่ต้องเผชิญในแต่ละช่วงชีวิต สามารถคลี่คลายได้ด้วยความรัก ความเข้าใจ และสายสัมพันธ์ในครอบครัว

ผลงานที่สอง “ความงดงามของชีวิต” เป็นเรื่องราวของสตรีผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งรักและทุ่มเททำงาน ไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามหน้าที่ในวิชาชีพอย่างมีจรรยาบรรณเท่านั้น หากยังมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ เรื่องเล่าหลากหลายที่นำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกัน เผยให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่ไม่เคยได้อินหรือรับทราบมาก่อน และตระหนักชัดได้ว่าวิชาชีพนี้มีคุณค่าต่อมนุษย์และสังคมเป็นอย่างยิ่ง แม้จะมีภารกิจหนักและค่าตอบแทนอาจไม่มากนัก แต่ผู้เขียนก็แสดงถึงความภาคภูมิใจในวิชาชีพได้อย่างน่าประทับใจ

สารคดีทั้งสองเรื่อง แสดงบทบาทความสำคัญและศักยภาพของสตรีทั้งในครอบครัวและในสังคม คณะกรรมการตัดสินจึงเห็นสมควรให้ได้รับรางวัลรองชนะเลิศประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๑

The Best of Non-Fiction

ลงนาม ประธานคณะกรรมการ
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ลงนาม คณะกรรมการ
ดร.ธนอมวงศ์ ส้ายอดมรรคผล

ลงนาม คณะกรรมการ
รศ.ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร

ลงนาม คณะกรรมการ
กนกวลี พจนปกรณ์

ลงนาม คณะกรรมการ
สัจจุมิ ละออ

■ คำนำบรรณาธิการเล่ม ■

ครั้งแรกที่ได้รับการติดต่อจากสำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น ให้ช่วยเป็นบรรณาธิการเล่มเฉพาะกิจในสารคดีเรื่องหนึ่งที่ได้รับรางวัล “ชมนาด” อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของพยาบาล ข้าพเจ้าก็รู้สึกยินดีที่จะทำ ด้วยคิดว่าน่าจะพอทำได้ แต่ก็ถือว่าเป็นการทำงานครั้งแรกของตัวเองในบทบาทนี้

ข้าพเจ้าไม่รู้ว่ ในฐานะบรรณาธิการเล่ม การเขียนคำนำนั้นคนอื่นเขาเขียนกันอย่างไร ต้องยกย่องชื่นชมกันเข้าไว้ เพื่อให้หนังสือดูดีมีคุณค่า สมกับรางวัลหรือไม่ แต่โดยปกติข้าพเจ้าก็ไม่ใคร่สนใจที่จะทำตามคนอื่นอยู่แล้ว จึงคิดว่าสำหรับบทบรรณาธิการเล่มฉบับนี้ อาจจะไม่ได้เขียนตามประเพณีนิยม จึงขอบอกกล่าวไว้ล่วงหน้า เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจต่อกันในเบื้องต้นเพราะอาจมีบางคนอ่านแล้วอาจบอกว่า ข้าพเจ้าเขียนบทบรรณาธิการไม่เป็น

เมื่อได้เริ่มอ่านสารคดีเรื่อง “พยาบาลไทยแข็งแกร่งไม่แพ้ใครในปฐพี” ซึ่งเป็นชื่อเดิม ข้าพเจ้าก็เกิดความรู้สึกเหมือนว่า มีใครสักคนกำลังเล่าเรื่องที่ข้าพเจ้าอยากจะทำ แต่การเล่าของข้าพเจ้าก็ไม่เคยจบสักที สารคดีเกี่ยวกับชีวิตพยาบาลนั้น ข้าพเจ้าเริ่มต้นและเขียนค้างไว้มาเป็นระยะเวลานานเกินกว่าห้าปี แต่ก็ เป็นสารคดีที่เขียนไม่จบ เพราะอะไรก็ตอบไม่ได้เหมือนกัน กระทั่งได้มาอ่านต้นฉบับสารคดีเรื่องนี้

นามปากกา “แก้ว การะบุหนิง” เป็นพยาบาล แต่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลระดับชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นโรงพยาบาลขนาดเล็ก ซึ่งข้าพเจ้าคิด

มาตลอดว่า น่าจะทำงานได้สบายกว่าพยาบาลที่อยู่โรงพยาบาลขนาดใหญ่ เพราะผู้ป่วยจะน้อยกว่า และไม่หนักมาก ถ้าผู้ป่วยมีอาการหนักก็จะส่งต่อโรงพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่า แต่เมื่อได้อ่านสารคดีเรื่องนี้ ทำให้คิดว่าขนาดเป็นพยาบาลเหมือนกัน ยังมีบางอย่างที่เราไม่เข้าใจและเข้าใจผิดมาตลอด

แม้งานพยาบาลจะมีหลายอย่างไม่แตกต่างกัน แต่งานพยาบาลในสารคดีเรื่องนี้ อ่านแล้วเห็นภาพการทำงานที่จับฉ่ายของพยาบาล ซึ่งเราจะไม่พบในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีความเป็นมาตรฐานในหน้าที่ของแต่ละบุคคล ข้าพเจ้าอ่านไปก็พิศวงไป ก็สมแล้วที่ แก้ว การะบุหนึ่ง จะตั้งชื่อเรื่องว่า พยาบาลไทยแข็งแกร่งไม่แพ้ใครในปฐพี แต่ข้าพเจ้าก็คิดว่าควรจะเปลี่ยนชื่อเรื่องเสียหน่อยเถอะ

ภาพรวมของสารคดีเรื่องนี้ น่าจะทำให้ผู้อ่านมองเห็นชีวิตการทำงานของพยาบาลซึ่งมีหลากหลาย ไม่ได้มีแค่ฉีดยา ทำแผล เดินตามคุณหมอ ซึ่งผู้เขียนได้เขียนไว้ค่อนข้างละเอียด ประกอบกับลีลาสำนวนที่อ่านแล้วดูเหมือนเป็นกันเอง และออกแนวสบายๆ ในบางบท แต่บางเรื่องก็ให้แง่มุมที่ละเอียดเชิงวิชาการมากเกินไป โดยมุ่งเน้นเนื้อหาสาระล้วนๆ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกต้องพักสายตาเป็นพักๆ แต่ข้าพเจ้ายังคงไว้มิได้ตัดออก เพราะคิดว่าความคิดคนไม่เหมือนกัน ผู้อ่านบางคนอาจจะชอบเพราะเห็นประโยชน์ เอาเป็นว่าถ้าใครอ่านบางตอนที่ออกจะเชิงวิชาการมากเกินไป ก็สามารถอ่านข้ามๆ ไปได้โดยไม่เสียอรรถรส

อีกประการหนึ่ง ที่ข้าพเจ้ารู้สึกเมื่อได้อ่านสารคดีเรื่องนี้ คือสิ่งที่เรียกว่า “ฟุ่มเฟือย” ของการเป็นพยาบาล ซึ่งก็สามารถเข้าใจได้จากการทำงานที่หนักตลอดระยะเวลายาวนาน และยังไม่ได้รับการดูแลที่ควรได้รับตามมาตรฐาน แต่ตรงจุดนี้ก็ขอทำหน้าที่บรรณาธิการเล่มตัดออกสักหน่อย ให้เรื่องได้เล่าไปโดยตัวของมันเอง แล้วให้ผู้อ่านได้เห็นภาพนั้น ความรู้สึกต่างๆ ของผู้อ่านจะดำเนินไปอย่างอิสระ แม้ว่าจะยังมองเห็นร่องรอยของการฟุ่มเฟือยอยู่บ้าง แต่ก็ถือว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง และเป็นวัตถุประสงค์ของผู้เขียน

สุดท้ายสำหรับสิ่งที่อยากบอกคือ สารคดีเรื่องนี้เป็นสารคดีที่บอกเล่าชีวิตพยาบาลในแง่มุมที่แม้แต่ข้าพเจ้าที่เป็นพยาบาลด้วยกันยังไม่เคยรู้มาก่อน อ่านไปบางตอนก็ทิ้งไป ลืมไป อย่างเช่นตอนที่ผู้ป่วยจะกระโดดตึกฆ่าตัวตาย ซึ่งผู้เขียนเล่าไปเรื่อยๆ แต่เราก็กังใจเดินตาม และมีบางบทที่ข้าพเจ้าแอบยิ้มคนเดียว “แก้ว การะบุณิง” ใช้ภาษาเรียบง่าย ธรรมดา แต่เนื้อหาที่สื่อออกมา ก็สามารถทำหน้าที่ในตัวของมันได้เป็นอย่างดี

ต่อจากนั้นก็เป็นที่ของผู้อ่านที่จะได้ร่วมก้าวเดินเข้าไปในโรงพยาบาลกับเรา มีอะไรมากมายที่สุข เศร้า และงดงามอยู่ในสารคดีเรื่องนี้

“เสาวรี”

เป็นเวลาดีหนึ่งกว่า ที่ฉันเริ่มพิมพ์เรื่องราวที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ท่ามกลางความหนาวเหน็บภายใต้อุณหภูมิลบห้าองศาเซลเซียสของค่ำคืนหนึ่งในต้นฤดูหนาว อากาศแบบนี้ชวนให้ укуตัวนอนใต้ผ้าห่มอุ่น รวมทั้งความปวดเมื่อยอ่อนล้าของขาทั้งสองข้าง ความตึงรั้งของไหล่ และอาการปวดขัดที่เอว ล้วนเรียกร้องให้ฉันกลับไปหาที่นอนอันแสนอบอุ่น

แต่จะทำเช่นนั้นได้อย่างไรกัน ในเมื่อความอัดอั้นจากภายในมันพร้อมให้ฉันได้ระบายทุกอย่างออกมาโดยผ่านตัวอักษร มีเรื่องราวมากมายที่ฉันไม่ต้องการให้มันเลือนหายไปกับกาลเวลา เรื่องที่บางครั้งก็หล่อหลอมตัวฉันให้เข้มแข็ง บางครั้งก็กรีดเนื้อหนึ่งให้เจ็บปวด และทิ้งรอยแผลเป็นให้ระลึกถึง

ฉันมีอาชีพเป็นพยาบาล อาชีพหนึ่งในประเทศไทยที่เห็นกันอยู่ดาษดื่น เป็นอาชีพที่ผู้คนจะคิดถึงเวลาเจ็บป่วย พวกเราสวมชุดขาวเดินไปมาอยู่ในโรงพยาบาล คุณอาจพบเจอพวกเรานรณรลบ้าง ในเรือบ้าง หลายคนไม่รู้ว่พยาบาลทำงานมากมาย นอกจากที่เห็นเดินถือเอกสารผู้ป่วยตามหลังแพทย์ และเดินแจกยาหลังอาหาร

คืนนี้ฉันลงเอยมาเกือบตีหนึ่ง ทั้งๆ ที่เวลาเลิกงานคือตอนเที่ยงคืน พยาบาลเลิกงานไม่ตรงเวลาอยู่แล้ว แม้จะมีความเหนื่อยล้าขนาดไหนก็ตาม

ในสถานการณ์สามร้อยหกสิบองศาที่เปลี่ยนไปของสังคมไทย เราทุกคนต้องรับและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง พยาบาลก็เช่นกัน ในขณะที่เทคโนโลยี

ทันสมัยประเทศประดังเข้ามา เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน

คืนนี้ ฉันลุกมานั่งเขียนหนังสือในคำคืนที่ร่างกายปวดร้าวและเมื่อยล้า แล้วยังต้องตื่นแต่เช้าเพื่อไปทำงานต่อในเช้า การที่จะทำอย่างนี้ได้ มันต้องมีแรงขับเคลื่อนที่ทรงพลังอย่างมาก แรงขับเคลื่อนที่เอาชนะร่างกายให้เปิดคอมพิวเตอร์และนั่งพิมพ์งาน โดยเริ่มแรกคิดว่าจะตั้งชื่อเรื่องว่า “พญาบาลไทย I am more than strong” แต่ก็เปลี่ยนใจแม้จะยังชอบชื่อนี้อยู่ก็ตาม

เอาเถอะ...อย่างไรเสียฉันก็ขอบคุณทุกท่านที่ให้โอกาสฉันได้เล่าเรื่องราวทั้งดีและร้าย เรื่องที่ทำให้ยิ้มและเสียน้ำตา แน่ละ อาชีพพญาบาลที่เห็นทำงานอยู่ในโรงพยาบาล ไม่ใช่อาชีพเด่นดังอะไรที่ใครจะต้องมาสนใจ ไม่ใช่อาชีพที่เก่งกล้าจนต้องจดบันทึกในหรืนิตยสาร

แม้ประเด็นหลักของเรื่องนี้คือพญาบาล หากแต่ยังมีข้าราชการ ลูกจ้าง หน่วยงานราชการเล็กๆ อีกมากมายที่เป็นฐานอันมั่นคงของระบบราชการ เป็นฐานให้ใครที่แทบมองไม่เห็น แม้คำตอบแทนจะน้อย งานจะหนัก แต่ข้าราชการเหล่านั้นยังคงทำงานต่อไป เป็นกำลังใจให้ทั้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ครูบندوق และอาสาสมัครในพื้นที่ห่างไกล หรืองานไหนที่ไม่ได้กล่าวถึง ทุกคนคือแรงกำลังที่สร้างความมั่นคงให้ประเทศนี้

ท้ายนี้ ต้องขอขอบคุณเจ้าภาพการประกวดรางวัลชมเชย สำนักพิมพ์ ประพันธ์สาส์น และธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) รวมถึงคณะทำงานคัดเลือกผลงานทุกท่าน บรรณาธิการที่อ่านและกลั่นกรองงานให้อย่างอดทน ทำให้เรื่องราวในหนังสือเล่มนี้ได้เผยแพร่ออกมาจนเพื่อนๆ พี่น้องเหล่าพญาบาล ผู้ช่วย ผู้ร่วมงานแผนกอื่นที่ได้ทำงานร่วมกันมา ขอขอบคุณแม่ที่ทำอาหารให้รับประทานทุกมื้อ ไม่เช่นนั้นคงไม่มีเวลาเขียนงานแน่ๆ

และคนสำคัญที่สุดก็คือผู้ที่อ่านหนังสือนี้อยู่ในตอนนี้ ขอขอบคุณผู้อ่านที่ให้โอกาสรับฟังเรื่องของพวกเรา ขอขอบคุณค่ะ

แก้ว การะบุหญิง

ภาคหนึ่ง

งานของฉัน

ในยุคสมัยที่ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจกัน อบอวลอยู่ทั่วไป ในบรรยากาศ อาชีวะแพทย์ พยาบาล รวมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นกลุ่มที่มีความขัดแย้งกับผู้รับบริการมากที่สุด เราจะเห็นได้จากข่าวทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออินเทอร์เน็ต จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง จนภาพลักษณ์ที่ออกมา ก็ติดลบอย่างที่ทราบกัน

พยาบาลในเครื่องแบบสีขาวที่เดินไปเดินมาในโรงพยาบาล พวกเรามีบทบาทและหน้าที่อะไรบ้าง หลายคนอาจจะยังไม่ทราบทั้งหมด

ในยุคที่สังคมไทยให้ความสำคัญกับความแข็งแรงในหลายๆ เรื่อง คงไม่มีคำไหนให้คำนิยามความเข้มแข็ง อดทน บึกบึน ได้เท่ากับคำว่า สตรอง (Strong) ที่โด่งดังมาจาก “เมนทอร์” (Mentor ซึ่งแปลว่า ที่ปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษา) จากรายการประกวดนางแบบรายการหนึ่ง ถ้าจะมีคำไหนที่สื่อถึงความหมายว่า พยาบาลไทยเป็นอย่างไร มันก็ต้อง “Strong” หรือแข็งแรงนี้ละค่ะ แข็งแรง ยิ่งกว่าแข็งแรง เข้มแข็งยิ่งกว่าเข้มแข็ง อดทนยิ่งกว่าอดทนประมาณนั้น

ทำไมพยาบาลไทยต้องแข็งแรงหรือสตรองอย่างมาก พยาบาลคือใครกัน คือคนที่เดินตามหอมเวลาหามาตรวจ มีหน้าที่แค่นั้นหรือ หรือคือคนที่คอย ให้อาผู้ป่วย หรือว่าหน้าที่นี้เป็นของเภสัชกร พยาบาลมีหน้าที่เช็ดตัวทำความสะอาดร่างกายผู้ป่วย แต่...ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วยก็ทำนะ หรือพยาบาลมีหน้าที่ เช็ดเตียง ทำความสะอาดตัวเตียง แต่นั่นพนักงานทำความสะอาดก็ทำแล้วนี่ ถ้าอย่างนั้นพยาบาลทำหน้าที่อะไรกัน

คำนิยามของ “พยาบาล” คืออะไร ผู้เขียนเองก็ยังไม่ค่อยแน่ใจอยู่เช่นกัน ตามนิยามของฟลอเรนซ์ นิติงเกล (Florence Nightingale) หมายถึง กิจกรรม การช่วยเหลือผู้ป่วยเพื่อให้อยู่ในสภาวะที่จะต่อสู้การรุกรานของโรคได้อย่างดี ที่สุด ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ในความหมายของวิทยาลัยพยาบาลที่ผลิตพยาบาลออกมามากมาย การพยาบาลคือ การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการดูแลและการช่วยเหลือ เมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสุขภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้ง การช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค ทั้งนี้โดยอาศัยวิทยาศาสตร์และศิลปะ การพยาบาล

นอกจากนี้ยังมีคำจำกัดความอีกหลายความหมาย หลายนิยามก็ต่างกัน ไปต่างๆ นานา ที่กล่าวมาข้างต้นคล้ายกับว่าพยาบาลต้องทำทุกอย่าง ไม่มี การแบ่งแยกกว่าเป็นผู้ช่วยพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลปริญญาโทหรือ ปริญญาเอก ไม่ว่าจบมาระดับไหน พยาบาลก็คือพยาบาล เช่นนั้นพยาบาล คงเป็นงานดูแลผู้ป่วยที่มีงานบานตะไท สมกับคำว่า “พยา” และ “บาล” คือ งานงอกไปเรื่อยๆ สិនะ ถ้าเช่นนั้น เรามาทำความรู้จักกันไปเรื่อยๆ ดีกว่า

1 ชายผู้มาจากดวงดาว

มันเป็นวันที่ฝนตกปรอยๆ ทั้งวัน อากาศรอบตัวอึมครึม เยือกเย็น จนอยากจะซุกตัวอยู่ในที่นอนอันอบอุ่น แม้บนท้องถนนสภาพการจราจร จะเจียบเหงาไปตามสภาพอากาศ แต่ในที่ทำงานของฉันบนหอผู้ป่วยอายุรกรรม

ความวุ่นวาย เร่งรีบ การทำงานแข่งกับเวลาเพื่อยื้อชีวิตหลายชีวิตยังดำเนินต่อไปไม่หยุด

ฉันเซ็นรถฉีดยาไปรอบๆ หอผู้ป่วยพร้อมกับยาฉีดยาอีกหลายขวด มองดูนาฬิกาข้อมือที่หมุนไปข้างหน้าอย่างเคย แล้วก็รู้สึกวุ่นวายวันนี้จะทำงานไม่ทัน

“พี่คะ ตาจอง ทำทางจะไม่ไหวแล้วค่ะ” น้องผู้ช่วยเหลือผู้ป่วยเดินมากระซิบบอก ขณะที่ฉันกำลังหาเส้นทางของผู้ป่วยรายหนึ่งเพื่อฉีดยา

“อืม” ฉันรับรู้พร้อมความรู้สึกหดหู่ พยายามยกหน้าบอกน้องผู้ช่วยฯ ขอทำงานตรงหน้าให้เสร็จก่อน

ตาจอง เป็นผู้ป่วยไร้ญาติที่อยู่กับเรามาเกือบครึ่งปี เราไม่รู้อายุหรือพื้นเพของตาจองมาก่อน วันที่ตามาถึงหอผู้ป่วยด้วยอาการหายใจเหนื่อยหอบ เราได้รับการส่งต่อจากห้องฉุกเฉินเพียงว่า ชายอายุเจ็ดสิบกว่าปีมีอาการหายใจเหนื่อยหอบ มีเสียงผิดปกติในปอดมากมาย ได้รับการตรวจทางรังสีวินิจฉัยหรือเอกซเรย์ (X-ray) ดูแล้วน่าจะเป็นถุงลมปอดอุดกั้นเรื้อรัง

ถึงแม้ตาจองจะพูดภาษาไทยภาคเหนือ แต่เราซักประวัติอะไรไม่ได้มาก เพราะแกล้งๆ ลืมๆ บางครั้งก็พูดไม่รู้เรื่อง ยิ่งถ้าถามถึงที่อยู่ แกล้งพูดจาสับสนจนงงไปใหญ่ ชื่อและนามสกุลของแกเป็นสิ่งที่แกบอกเอง

ตาจองมาโรงพยาบาลแบบไม่มีแม้แต่บัตรประจำตัวประชาชน เป็นการยืนยันตัวตนของผู้ป่วยไร้ญาติ ส่วนทางด้านร่างกาย ด้วยว่าอาการกำเริบของโรคถุงลมปอดอุดกั้น ทำให้แกมีอาการเหนื่อยมากจนช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ทำได้เพียงนอนพักอยู่บนเตียงเท่านั้น

ตลอดเวลาที่ตาจองรักษาตัวอยู่ที่หอผู้ป่วย เราพยายามประกาศตามหาญาติของแกทุกช่องทางทั้งติดต่อหน่วยงานราชการที่จังหวัดให้ช่วยกระจายข่าวออกข่าวผ่านทางวิทยุชุมชน หรือแม้แต่ไปสอบถามตามหมู่บ้านในเขตปกครองของอำเภอ แต่ทุกอย่างก็เงียบไร้ร่องรอยใดๆ เสมือนว่าอยู่ดีๆ ตาจองก็มาปรากฏตัวที่ห้องฉุกเฉินพร้อมอาการเหนื่อยหอบเอาดื้อๆ ไม่รู้ว่าแกมาได้อย่างไร ใครพามา ไม่มีที่มาและไม่รู้ที่ไป

สามเดือนผ่านไป ตาจองยังคงนอนรักษาตัวโดยไร้เงาญาติ และเป็นสามเดือนที่พวกเราชาวหอผู้ป่วยทำใจแล้วว่าแกลงไม่มีญาติ ถึงเวลาที่พวกเราต้องยอมรับ แต่ความสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ แกลงมีบัตรประชาชนเพื่อตัวเอง คนไทยทุกคนต้องเป็นบุคคลที่มีบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อที่จะได้มีสิทธิในการรักษา และสิทธิของความเป็นพลเมืองไทย

ตาจองนอนรักษาตัวมาหลายเดือน แต่โรงพยาบาลก็เรียกเก็บเงินจากใครไม่ได้ ไม่มีคนจ่ายเงิน สปสช. (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ) ก็ไม่จ่ายเพราะไม่มีเลขที่บัตรประชาชน ก็ถือเป็นหนี้สูญไป และไม่รู้เหมือนกันว่าโรงพยาบาลจะเอาเงินที่ไหนมาจ่ายค่ารักษาพยาบาลส่วนนี้

ชีวิตคนหนึ่งที่มองไปทางไหนก็หาใครไม่เจอ บางครั้งเราเองก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เชื่อว่าทุกโรงพยาบาลในประเทศไทยต้องประสบปัญหานี้ ผู้ป่วยไม่มีสิทธิ ไม่มีเงิน แต่ด้วยหลักมนุษยธรรมก็ต้องรักษากันไป

เราได้ติดต่อกับผู้ใหญ่บ้านแห่งหนึ่งที่บ้านบอกว่าเคยเห็นตาจองใช้ชีวิตอยู่ในป่าในพงไผ่ๆ หมู่บ้าน แกลงไม่ได้เป็นประชากรของหมู่บ้านไหน และตัวแกลงก็ไม่ได้ติดต่อกับใคร นอกจากรับจ้างตัดหญ้าตามสวนไปวันๆ

การยืนยันตัวบุคคลว่าเป็นประชาชนคนไทยอย่างหนึ่งคือมีคำรับรองจากชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ท่านนั้น ว่ามีบุคคลนี้อาศัยอยู่ที่นั่นจริง ซึ่งเราก็ได้รับคำยืนยันนั้นจากชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เคยเจอแกลง และจ้างแกลงตัดหญ้าในสวน แต่ไม่มีใครรู้ว่าแกลงเป็นใครมาจากไหน แต่เคยเห็น เคยว่าจ้าง

กว่าจะผ่านขั้นตอนการยืนยันตัวบุคคลว่าเป็นคนไทย เราก็ต้องทำเรื่องผ่านหน่วยงานราชการต่างๆ มากมายจนแทบจะท้อใจกันไปข้างหนึ่งเลยทีเดียว ต้องบอกว่าเจ้าหน้าที่ในหอผู้ป่วยทั้งสิบสี่สิบห้าคน ทั้งพยาบาล ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วย ต่างล้วนกันทุกขั้นตอนเหมือนกำลังรอตุลาการออกเลขรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลเลยทีเดียว แต่ก็นับว่ารางวัลนี้ออกมาตรงตามที่เราต้องการ ผลที่สุดตาจองก็มีบัตรประชาชนเป็นของตนเอง โชโย! พวกเรามีเลขบัตรประชาชนของตาจองไปเบิกค่ารักษาของตาแล้ว

ต่อจากบัตรประชาชนที่ตาจองจะได้สิทธิการรักษาแบบราษฎรไทยเต็มขั้นแล้ว ต่อไปเราก็คิดอ่านแทนแก้วว่าแก้วจะมีผู้ดูแลในช่วงสุดท้ายของชีวิตคือจริงๆ การคิดแทนคนอื่นมันเป็นเรื่องไม่ดีนะ แต่มาถึงจุดนี้พอมองตาจองที่นอนติดเตียงช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ก็ไม่รู้จะทำอะไร

จะว่าพวกเราไม่ดีกว่า หรือจะว่าพวกเราถือวิสาสะก็ได้ เพราะอาการกำเริบของโรคถุงลมปอดทำให้แก่ออกไปรับจ้างทำงานไม่ได้อีกแล้ว อ้าวว่าแต่ทำงานเลย แกจะไปใช้ชีวิตคนเดียวในป่าในพงก็คงไม่ได้อีกแล้วเช่นกัน แกต้องมีผู้ดูแล สถานที่แรกที่เราคิดถึงก็คือบ้านพักคนชรา

ในตอนนั้น พวกเราต่างคิดว่าสถานที่นั้นจะเป็นสถานที่ที่ดีที่สุดสำหรับชายชราไร้บ้าน เลยติดต่อไปที่สำนักงานสังคมสงเคราะห์ประจำจังหวัดเพื่อติดต่อสถานที่ดูแล ในครั้งแรกทางสถานพักพิงสำหรับคนชราตอบรับและได้ส่งเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมผู้ป่วยของเรา ตอนนั้นความหวังของพวกเราโชติช่วงมากหลายคนอาจท้วงว่า อ้าว! แล้วทำไมไม่ให้แกอยู่โรงพยาบาลต่อไปละ ก็ต้องบอกว่าโรงพยาบาลทุกแห่งมีผู้ป่วยแบบนี้เยอะมาก ผู้ป่วยหลายคนไม่มีญาติหลายคนมี แต่ญาติไม่เหลียวแลหรือจิตใจทอดทิ้งไว้ที่โรงพยาบาล ปัญหาของโรงพยาบาลไทยคือเตียงเต็ม หากต้องดูแลผู้ป่วยที่อาการทุเลาแล้วแต่ไม่มีญาติดูแลตลอดไป โรงพยาบาลจะไม่เหลียวแลไว้ให้คนป่วยเข้ารับการรักษาเลย

กลับมาเรื่องตาจอง เสียหายที่ข้อกำหนดอย่างหนึ่งของการเข้าไปอาศัยในบ้านพักคนชราคือต้องช่วยเหลือตัวเองได้พอสมควร แน่ละ ตาจองช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เราต่างผิดหวังกับการพลาดโอกาสของแกมาก แต่ก็เข้าใจว่ามันเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่ง เพราะเจ้าหน้าที่ดูแลในบ้านพักคนชรามีน้อย ทำให้มีข้อจำกัดแบบนี้ขึ้นมา แต่การติดต่อกับบ้านพักคนชราในครั้งนี้ก็ทำให้เราทราบถึงข้อกำหนดต่างๆ เป็นพื้นฐานในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุไร้ญาติ หรือมีญาติแต่ญาติหายในรายต่อๆ มาได้เป็นอย่างดี

เมื่อผิดหวังจากบ้านพักคนชรา เราก็ต้องหาทางเดินหน้าต่อไป ผู้สูงอายุไม่มีที่อยู่ ไม่มีผู้ดูแล แต่ก็ต้องมีเงินนะ เพราะเงินคือสิ่งจุนเจือชีวิต ถ้าออกจาก

โรงพยาบาลไปก็ต้องหาที่อยู่ให้แล้วส่งทีมเยี่ยมบ้านไปเยี่ยม ตาจองต้องมีเงินอย่างน้อยตอนนี้ตาจองก็มีบัตรประจำตัวประชาชนที่ยืนยันว่าตาอายุมากกว่า 60 ปี ที่จะได้รับเงินผู้สูงอายุจำนวนห้าร้อยบาทต่อเดือนแล้วอย่างหนึ่ง

อีกอย่างที่เราต้องการคือการยืนยันว่าตาจองเป็นผู้พิการ เพราะตอนนี้แกไม่สามารถทำอะไรเองได้เลย แม้กระทั่งการชำระการขับถ่ายด้วยตัวเอง เรื่องนี้เราต้องปรึกษาแพทย์เพื่อให้ร่วมตรวจและออกใบรับรองความพิการให้ ขั้นตอนการขอเงินสงเคราะห์เหล่านี้แม้จะหลายขั้นตอน แต่ก็ผ่านไปตามลำดับ แต่ แต่...ตาจองต้องรออีกประมาณหนึ่งปี ขั้นตอนต่างๆ จึงจะประสบผลผ่านการพิจารณา และตาจองจะมีเงินรายเดือนจากเงินผู้สูงอายุและผู้พิการ

พอเริ่มเข้าเดือนที่สี่ ผู้ป่วยชราไร้ญาติของเราจะเริ่มมีอาการซึมเศร้า ไม่ค่อยกินข้าวเท่าไร จากเดิมที่เริ่มพัฒนาข้ามจากการป้อนข้าวต้ม มาเป็น กำข้าวเหนียวได้เอง ก็เริ่มไม่สนใจตัวเอง ขับถ่ายไม่บอก ทุกวันพวกเราชาวหอผู้ป่วยจะให้แกนั่งรถเข็นแล้วพาไปสูดอากาศนอกตึกบ้าง แต่มันก็ไม่ได้ ทำให้อาการของแกดีขึ้น มีอยู่ครั้งหนึ่งที่แกขี่มopedไปที่ไกลๆ แล้วบอกว่า

“บ้านเขาอยู่ที่ไหน พาเขาไปส่งที”

ตาจองอยู่กับเราหลายเดือน นับได้ว่าตาเป็นคนคุ้นเคยของเจ้าหน้าที่ ในหอผู้ป่วย บ่อยครั้งที่ตาอยากกินนั่นกินนี่ เราก็มักจะใช้เงินของตัวเองซื้อมาให้ หรือแม้แต่ในช่วงที่อากาศหนาวเหน็บ พวกเราจะหาหมวกหาถุงเท้ามาใส่ให้ แต่คำขอเรื่องอยากกลับบ้านนี้พวกเราไม่อาจจะช่วยแกได้ เพราะไม่รู้จริงๆ ว่าบ้านแกอยู่ที่ไหน

หรือถึงแม้กลับบ้านไปได้ แกจะไปใช้ชีวิตได้อย่างไร

“พาเขาไปส่งที่โน่นนะ เขาจะหาทางกลับบ้านเอง” แกพูดประโยคเดิมซ้ำๆ หลายครั้ง แล้วหลังจากนั้นอาการของแกก็ทรุดลงเรื่อยๆ ถึงแม้ตาจองจะได้รับการรักษาอย่างดีที่สุด แต่อาการป่วยของแกก็ไม่ดีขึ้น นั่นเพราะว่าตัวตาจองไม่มีกำลังใจในการต่อสู้กับโรคภัยที่รุมเร้า

“ฉันขอโหลินะตาจอง ขอให้ตาโหลิให้ฉันด้วย นี่เป็นเงินเอาไว้อดตัว

เดินทางกลับไปหาพ่อเกิดแม่เกิดนะ” ที่ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วยใส่เงินในมือตาจงพร้อมกับพนมมือไหว้

ฉันบอกชายชราที่นอนหายใจแผ่วอยู่เบื้องหน้า แม้ดวงตานั้นจะปิดอยู่ คล้ายคนกำลังนอนหลับ แต่เรารู้ว่าสัญญาณชีพของตาจงอ่อนล้ามากแล้ว

“ไม่ต้องมีห่วงอะไรนะตา”

ตามความเชื่อพื้นเพท้องถิ่นทางเหนือของเรา เมื่อมีคนใกล้เสียชีวิตจะมีการนำเงินใส่ไว้ในมือหรือในกระเป๋าเสื้อ กางเกง เพื่อให้ผู้ที่กำลังจะจากไปนำไปใช้จ่ายเดินทางสู่โลกหน้า

บ่ายวันนั้น เจ้าหน้าที่ในหอผู้ป่วย ทั้งพยาบาล ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วยก็ได้ขอโอหสิกรรมแก่ตาจง เป็นวันที่ใครพอจะละมือจากหน้างานของตัวเองได้ ก็จะมาแว่วเวียนมาอยู่เป็นเพื่อนตาจง มาท่องบทสวดมนต์อยู่กับตาจนวาระสุดท้ายของลมหายใจ ตาจงเป็นอีกคนที่พวกเราดูแลตั้งแต่ป่วย ดำเนินเรื่องหลายเรื่อง จนเดินทางมาสู่วาระสุดท้ายของตาจง

หลังการจากไปของชายชรา เราได้ประกาศตามหาญาติอีกครั้งเพื่อให้มารับศพไปเผาปนกิจ ผ่านไปหนึ่งวันทุกอย่างยังคงเงียบกริบ แต่ร่างไร้วิญญาณนั้นไม่อาจรอคอยได้ พวกเรารวบรวมเงินและขอรับบริจาคเงินจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล เพื่อนำมาใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

พิธีศพจัดขึ้นอย่างเรียบง่าย ทางโรงพยาบาลได้ทำเรื่องขออนุญาตผู้ใหญ่บ้าน เราขอใช้เมรุของหมู่บ้าน รวมทั้งติดต่อสัปเหร่อในระหว่างทำพิธี มีพระมาสวด และทำการฌาปนกิจ พิธีกรรมเรียบง่ายแต่ครบถ้วน เจ้าหน้าที่ในตึกผู้ป่วยได้เข้าร่วมพิธี มีผู้ใหญ่บ้านเจ้าของสถานที่ได้กรุณามาร่วมงานด้วย และพวกเราก็ได้ส่งดวงวิญญาณของชายผู้มาจากดวงดาวให้กลับไปยังดวงดาวที่แกจากมา

● อยากให้ฉันช่วยอะไรเธอบ้างไหม

หลายคนอาจมองว่าอาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่ทำงานใกล้ชิดกับ

“ถ้าจะมีคำไหนที่สื่อถึงความหมายว่าพยาบาลไทยเป็นอย่างไร
ก็คงต้องเป็นคำว่า ‘Strong’ หรือแข็งแรงนี่ล่ะค่ะ
แข็งแรงยิ่งกว่าแข็งแรง เข้มแข็งยิ่งกว่าเข้มแข็ง
อดทนยิ่งกว่าอดทน ประมาณนั้น” – แก้ว การะบุหนิง